

Rola rent rodzinnych, kwestia podziału uprawnień emerytalnych w sytuacji rozwodu, dziedziczenie uprawnień emerytalnych

Dorota Dzienisiuk

WPiA UW

-
- Ubezpieczony / emeryt a jego środowisko / rodzina
 - Ryzyko utraty żywiciela – powiązane z innymi osobami niż ubezpieczony
 - Wysokość emerytury nie zależy od sytuacji rodziny
 - Możliwość wyboru: własna emerytura czy renta rodzinna
-
- Koncepcja i rola renty rodzinnej a koncepcja i rola emerytury: wykluczanie czy wspieranie?

Przed 1999 r.

- Jednolity system:
regulacja, składki, zakres podmiotowy,
kryteria nabycia uprawnień, zasady
ustalania wysokości świadczeń
- Niepodważalne i racjonalne powiązanie

Po 1999 r.

Emerytury

- Ubezpieczenie emerytalne
- Osobne składki
- Fundusz emerytalny (FUS)
/ subkonto, otwarte fundusze emerytalne
- Zdefiniowana składka
- Odrębna regulacja świadczeń (art. 24 i nast. ustawy o emeryturach i rentach z FUS)

Renty, w tym rodzinne i zasiłek pogrzebowy

- Ubezpieczenia rentowe
- Osobne składki
- Fundusz rentowy (FUS)
- Zdefiniowane świadczenie lub pochodne od zdefiniowanej składki (od emerytur)
- Odrębna regulacja świadczeń (art. 65 i nast. ustawy o emeryturach i rentach z FUS)

Po 1999 r.

- Zasadniczo jednakowy zakres podmiotowy ubezpieczeń emerytalnego i rentowych
- Ścisłe powiązanie regulacji ubezpieczeń emerytalnego i rentowych
- Systemowe usytuowanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych związanych ze śmiercią członka rodziny – renta rodzinna z ubezpieczenia rentowego
- Koncepcja, że po śmierci ubezpieczonego pewnym osobom przysługują uprawnienia wynikające z opłaconych składek, i zgromadzonych na ich podstawie środków lub zewidencjonowanych kwot: przed i po osiągnięciu wieku emerytalnego przez ubezpieczonego

Odrębność, ale ...

- Wyплаты z systemu emerytalnego wpływają na wysokość renty rodzinnej:
 - renta rodzinna obliczana od emerytury - wypłaty z ofe i z subkonta oraz wypłata gwarantowana – na poczet renty (pomniejszenie podstawy obliczenia)
- Uprawnienia w systemie emerytalnym są określane z odwołaniem się do kręgu osób uprawnionych do renty rodzinnej
 - wypłata gwarantowana - zgoda małżonka na wskazanie osób spoza uprawnionych do renty rodzinnej, ustawowe wskazanie małżonka jako uposażonego, o ile w chwili śmierci emeryta pozostawał we wspólności majątkowej

Rozpad małżeństwa

- rozwód, unieważnienie małżeństwa lub śmierć jednego z małżonków
- uprawnienia w stosunku do systemu emerytalnego, nie rentowego
 - ograniczone zachowanie uprawnień do renty rodzinnej po śmierci ubezpieczonego

Śmierć ubezpieczonego

- Małżonek – subkonto/ofe
- Pozostałe środki: przekazywane są osobom wskazanym przez zmarłego, a w przypadku ich braku wchodzą w skład spadku
- Wyплата osobie wskazanej, małżonek – możliwość przeznaczenia na własną emeryturę (pozostawienia w systemie emerytalnym)
- Wyплата jednorazowa / raty (2 lata)

Śmierć emeryta - wypłata gwarantowana

- Osoba uposażona, zgodnie z dyspozycją emeryta, nabywa prawo do całości albo części wypłaty gwarantowanej, jeżeli śmierć emeryta pobierającego emeryturę nastąpiła w okresie trzech lat od miesiąca, od którego po raz pierwszy wypłacono emeryturę.
- Wypłata gwarantowana jest ustalana jako różnica między kwotą środków zewidencjonowanych na subkoncie a iloczynem liczby pełnych miesięcy, jakie upłynęły od początku miesiąca, w którym po raz pierwszy wypłacono emeryturę, do końca miesiąca, w którym nastąpiła śmierć emeryta, oraz trzydziestej siódmej części kwoty zewidencjonowanej na tym subkoncie.

Różnorodność sytuacji - elastyczność czy zwiększone ryzyko?

- Osoba samotna, małżeństwo, ustrój majątkowy
- Dzieci
- Decyzja o wskazaniu osób uprawnionych lub uposażonych
- Ofe, subkonto – ustawodawca celowo przyjmował takie same zasady (okoliczności wprowadzania zmian)
- Świadczenia jednorazowe lub periodyczne

Krąg uprawnionych

- Osoby fizyczne – zaspokajanie potrzeb i charakter alimentacyjny?
- Dowolne osoby fizyczne
- Odrębne wskazanie dla wpłat z ofe lub subkonta oraz dla wpłaty gwarantowanej
- Wola ubezpieczonego (także spadek) - elastyczność

Uwzględnianie sytuacji rodziny

- Czy funkcje zabezpieczenia społecznego?
- Czy służą adekwatności świadczeń ujętych całościowo?